

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous),
Shivajinagar, Pune 5

(An Autonomous College Affiliated to Savitribai Phule Pune University)

Framework of Syllabus

For

M.A. (Marathi)

(Based on NEP 2020 framework)

(To be implemented from the

Academic Year 2023-24)

Semester 1 (First Year)

Cour se Type	Code	Course	Course / Paper Title	Hours / Wee k	Credit	CIA	ES E	Tota l
Major Mandato ry (4 + 4+4+2)	23ArMarP111	Major Paper 1 (Theory)	भाषाविष्कार आणि भाषिक कौशल्ये: एक	4	4	50	50	100
	23ArMarP112	Major Paper 2 (Theory)	साहित्यसमीक्षा	4	4			
	23ArMarP113	Major Paper 3 (Theory)	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास (१८०० ते १९४५)	4	4			
	23ArMarP114	Major Paper 4 (Practical/Theor y)	भाषांतर आणि मूल्यमापन	2/4	2	25	25	50
Major Electiv es (4)	23ArMarP121	Major Elective 1 (T/P)	साहित्यप्रवाह : ग्रामीण आणि दलित	4	4	50	50	100
	23ArMarP122	Major Elective 2 (T/P)	मराठी भाषा आणि व्याकरण	4				
RM (4)	23ArMarP131	RM Paper 1	संशोधनशास्त्र	2	4	50	50	100
		RM Paper 2	साहित्यसंशोधन	2/4				
OJT(4),		—	—	—	—	—	—	—
Total				22/26/2 8	22	175	175	350

Semester 2 (First Year)

Course Type	Code	Course	Course / Paper Title	Hours / Week	Credit	CIA	ES E	Total
Major Mandatory (4+4+4+2)	23ArMarP211	Major Paper 1 (Theory)	भाषाविष्कार आणि भाषिक कौशल्ये: दोन	4	4	50	50	100
	23ArMarP212	Major Paper 2 (Theory)	आधुनिक समीक्षा सिद्धांत	4	4			
	23ArMarP213	Major Paper 3 (Theory)	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास (१९४५ ते २०२०)	4	4			
	23ArMarP214	Major Paper 4 (Practical/Theory)	भाषिक उपयोजन - माध्यमे, उद्योगव्यवस्था आणि बाजारपेठ	2/4	2	25	25	50
Major Electives (4)	23ArMarP221	Major Elective 1 (T/P)	साहित्यप्रवाह : आदिवासी आणि स्त्रीवादी	4	4	50	50	100
	23ArMarP222	Major Elective 2 (T/P)	मध्ययुगीन संप्रदाय, तत्त्वज्ञान आणि साहित्य	4				
RM (4)		—	—	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	—	—	—
OJT(4),	23ArMarP241	OJT	On Job Training (वृत्तपत्र आणि नियतकालिक, संपादनव्यवहार आणि प्रकाशनसंस्थांसोबत काम)	8	4	50	50	100
Total				30/32	22	175	175	350

Semester 3 (Second Year)

Course Type	Code	Course	Course / Paper Title	Hours / Week	Credit	CIA	ES E	Total
Major Mandatory (4+4+4+2)	23ArMarP311	Major Paper 1 (Theory)	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन: एक	4	4	50	50	100
	23ArMarP312	Major Paper 2 (Theory)	आधुनिक भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक	4	4			
	23ArMarP313	Major Paper 3 (Theory)	लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य: एक	4	4			
	23ArMarP314	Major Paper 4 (Practical/Theory)	मराठी पत्रकारिता	4/2	2	25	25	50
Major Electives (4)	23ArMarP321	Major Elective 1 (T/P)	साहित्याचा प्रकारात्मक अभ्यास	4	4	50	50	100
		Major Elective 2		4				

	23ArMarP322	(T/P)	वाङ्मयीन संस्कृती					
RP (4)	23ArMarP351	RP	प्रकल्प लेखन	8	4	50	50	100
OJT(4),								
Total				26/28	22	175	175	350

Semester 4 (Second Year)

Course Type	Code	Course	Course / Paper Title	Hours / Week	Credit	CIA	ES E	Total
Major Mandatory (4 + 4+4+2)	23ArMarP411	Major Paper 1 (Theory)	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन: दोन	2	4	50	50	100
	23ArMarP412	Major Paper 2 (Theory)	समाजभाषाविज्ञान	2	4			
	23ArMarP413	Major Paper 3 (Theory)	लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य: दोन	2	4			
Major Electives (4)	23ArMarP421	Major Elective 1 (T/P)	सौंदर्यशास्त्र	4	4	50	50	100
	23ArMarP422	Major Elective 2 (T/P)	लोकप्रिय साहित्य	4				
RP (4)	23ArMarP451	RP	प्रकल्प लेखन	12	6	75	75	150
OJT(4),								
Total				22	22	175	175	350

OE : Open Elective

AEC: Ability Enhancement Course

VEC: value Education Courses

CC : Co-Curricular Courses

IKS : Indian Knowledge System

OJT : On Job Training

FP : Field Project

VSC : Vocational Skill Courses

CEP : Community Engagement Project

Semester 1 (First Year)

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
Major Paper 1(Theory)

Course Code : 23ArMarP111

Course Name : भाषाविष्कार आणि भाषिक कौशल्ये: एक

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week

Credit 04

Examination Scheme: CIA : 50 Marks

End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. भाषाव्यवहाराचे क्षेत्रनिहाय स्वरूप समजावून घेणे.
२. विविध स्तरावरील भाषिक कौशल्ये आणि क्षमता ध्यानात घेणे.
३. व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी भाषिक कौशल्ये आत्मसात करणे.
४. अनुवादप्रक्रियेची तात्त्विक आणि व्यावहारिक माहिती देणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. विविध स्तरावरील भाषिक आविष्काराची रूपे समजतील.
२. भाषिक कौशल्ये आणि क्षमता विकसित होतील.
३. भाषिक जाण आणि भाषा उपयोजन याच्या विकासासोबत व्यावसायनिहाय संधीस पात्र होतील.

Course Contents

Unit 1	भाषा: एक सामाजिक संस्था	lectures
	१. भाषेचे संस्थात्मक स्वरूप २. भाषेची विविध कार्ये ३. भाषिक आविष्कार : मौखिक आणि लिखित	१०
Unit 2	भाषाविष्कार, प्रमाणलेखन आणि मुद्रित शोधन	lectures

	१. मराठी भाषेच्या प्रमाणलेखनाचे नियम २. मराठी भाषेचे प्रमाणलेखन आणि मुद्रितशोधन ३. मुद्रित शोधन: संकल्पना आणि स्वरूप ४. मुद्रित शोधनाच्या खुणा, चिन्हे आणि त्यांचा वापर	१०
Unit 3	भाषाविष्कार विविध रूपे	lectures
	१. भाषाविष्कार आणि प्रसारमाध्यमे २. भाषाविष्कार आणि साहित्य ३. भाषाविष्कार आणि अन्य कलाव्यवहार	१०
Unit 4	मुलाखत	lectures
	१. मुलाखतीचे स्वरूप: तंत्र आणि कौशल्ये २. मुलाखतीचे प्रकार ३. मुलाखतीची पूर्वतयारी आणि प्रश्नसूची ४. मुलाखतलेखन	१०
Unit 5	निवेदन आणि सूत्रसंचालन	lectures
	१. प्रसारमाध्यमातील निवेदनाचे स्वरूप २. दूरचित्रवाणीसाठी निवेदन ३. नभोवाणीसाठी निवेदन ४. रेडिओ जॉकीसाठी निवेदन ५. विविध कार्यक्रमांसाठी सूत्रसंचालन	१०
Unit 6	भाषांतरप्रक्रिया	lectures
	१. भाषांतराची संकल्पना २. भाषांतर, अनुवाद आणि रूपांतर ३. भाषांतरप्रक्रियेचे स्वरूप ४. भाषांतराचे महत्त्व	१०

संदर्भ ग्रंथ :

१. कालेलकर, ना. गो. : भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९६२.
२. काळे, कल्याण/शहा मृणालिनी (संपा.) : निवडक भाषा आणि जीवन, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९८.
३. कुलकर्णी, मधू : ललित साहित्याच्या आकृतिबंधांची जडणघडण, शुभदा सारस्वत प्रकाशन, पुणे, १९८७.
४. कुंडले, म. बा. : सर्जनशीलता, नूतन प्रकाशन, पुणे.
५. केळकर, अशोक : मध्यमा-भाषा आणि भाषाव्यवहार, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६.
६. केळकर, अशोक : वैखरी, मॅजेस्टिक, मुंबई, १९८३.
७. केळकर, अशोक : रुजुवात, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन, मुंबई, २००८.
८. गवस, राजन आणि इतर : भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१२.
९. ग्रामोपाध्ये, सुरेंद्र (संपा.) : भाषाव्यवहार व भाषाशिक्षण, कासेगाव एज्युकेशन सोसायटी, कासेगाव, २००६.
१०. जोशी, श्रीपाद : संवादशास्त्र, विजय प्रकाशन, नागपूर, १९९८.
११. नेमाडे, भालचंद्र : साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८९.
१२. पाटील, आनंद : सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.
१३. पानसे, मु.ग. (संपा.) : भाषा – अंतःसूत्र आणि भाषाव्यवहार, म.सा.प. प्रकाशन, पुणे, १९६७.
१४. बेलवलकर, सुमन : भाषा – स्वरूप आणि कार्य, य.च. मु. वि., नाशिक, १९९४.
१५. भागवत, गीता : प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, १९९६.
१६. राजाध्यक्ष, मंगेश विठ्ठल : भाषाविवेक, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९९७.
१७. लेले, वामन : भाषा: स्वरूप, सामर्थ्य आणि सौंदर्य, राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००५.

१८. सारंग, विलास : सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन, मुंबई.
१९. Bakhtin M.M. : Speech Genres and Other Late Essays, University of Texas Press, Austin, 1986.
२०. Bloomfield, Leonard : *Language*, New York, 1933.
२१. Carroll, John B. : *The Study of Language*, Cambridge, 1961.
२२. Kernan A.B. : An Essay on Literature and Society, Princeton University Press, Princeton, 1982.
२३. Pedersen, Holger, *Discovery of Language*, Bloomington. 1962.
२४. Sapir, Edward, *Language*, New York, 1921.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
Major Paper 2 (Theory)

Course Code : 23ArMarP112

Course Name : साहित्यसमीक्षा

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week

Credit 04

Examination Scheme: CIA : 50 Marks

End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. समीक्षेची संकल्पना आणि स्वरूप समजून घेणे.
२. साहित्यसंस्कृती व्यवहारातील समीक्षाविचाराचे स्थान स्पष्ट करणे.
३. सैद्धांतिक आणि उपयोजित समीक्षेतील साम्य-भेद जाणून घेणे.
४. समीक्षेच्या विविध पद्धती व मराठी समीक्षेची वाटचाल समजून घेणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. साहित्य आणि समीक्षेचा अनुबंध उकलेल.
२. विद्यार्थ्यांच्या विश्लेषकदृष्टीचा विकास होईल.

Course Contents

Unit 1	साहित्यसमीक्षा	lectures
	१. समीक्षा - संकल्पना आणि स्वरूप, २. वाचन, विश्लेषण, अर्थनिर्णयन आणि मूल्यमापन	१०
Unit 2	साहित्यसमीक्षा	lectures
	१. समीक्षा आणि समीक्षक २. आदर्श समीक्षकाचे गुण - रसिकता, प्रज्ञा, तुलनात्मकता, चिकित्सकता, मूल्यविवेक, विश्लेषकता, व्युत्पन्नता, भाषिक तयारी इ.	१०
Unit 3	साहित्यसमीक्षा	lectures
	१. सैद्धान्तिक समीक्षा आणि उपयोजित समीक्षा २. समीक्षापद्धती - आस्वादक, चरित्रात्मक, मानसशास्त्रीय, समाजशास्त्रीय, मार्क्सवादी, आदिबंधात्मक, रूपवादी,	२०

	शैलीवैज्ञानिक, स्त्रीवादी इ.	
Unit 4	साहित्यसमीक्षा	lectures
	मराठी समीक्षेची वाटचाल : का. बा. मराठे, वि. का. राजवाडे, श्री. के. क्षीरसागर, कुसुमावती देशपांडे, वा. ल. कुलकर्णी, माधव आचवल, रा. भा. पाटणकर, अशोक केळकर, रा. ग. जाधव, गंगाधर पानतावणे, गंगाधर पाटील, दिगंबर पाध्ये, म. सु. पाटील, सुधीर रसाळ, भालचंद्र नेमाडे, विलास सारंग, मिलिंद मालशे, नागनाथ कोतापल्ले, हरिश्चंद्र थोरात, वसंत पाटणकर इ.	२०

संदर्भ ग्रंथ :

१. करंदीकर, गो. वि. : परंपरा आणि नवता, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, दु. आ., १९८०.
२. कुलकर्णी, गो. म. : नवसमीक्षा- काही विचार प्रवाह, मेहता पाब्लि., पुणे, १९९४.
३. कुलकर्णी गो. म. : मराठी समीक्षेची वाटचाल, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
४. कुलकर्णी, वा. ल. : साहित्य आणि समीक्षा, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६३.
५. गोडबोले, ना. वा./जोगळेकर, गं. ना. : साहित्यसमीक्षा- स्वरूप आणि विकास, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९८१.
६. जाधव मनोहर (संपा.) : समीक्षेतील नव्या संकल्पना, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००१.
७. जोशी, लक्ष्मणशास्त्री : आधुनिक मराठी साहित्याची समीक्षा आणि रससिद्धांत, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७२.
८. जोशी सुधा : कथा - संकल्पना आणि समीक्षा , मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि मौज प्रकाशन, मुंबई, २०००.
९. डहाके आणि इतर (संपा.) : वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, ग. रा. भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००१.
१०. थोरात, हरिश्चंद्र : कथनात्म साहित्य आणि समीक्षा, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०११.
११. थोरात, हरिश्चंद्र : कादंबरी – एक साहित्यप्रकार, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०१० .
१२. थोरात, हरिश्चंद्र : मूल्यभानाची सामग्री, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०१६.
१३. थोरात, हरिश्चंद्र : साहित्याचे संदर्भ, मौज प्रकाशन, मुंबई, २००५.
१४. धोंडगे, दिलीप : शैलीमीमांसा, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, १९८१.
१४. नेमाडे, भालचंद्र : टीकास्वयंवर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९०.
१५. पांढरे नीला: मराठी समीक्षेची वाटचाल, उन्मेश प्रकाशन, पुणे.
१६. पाटणकर रा. भा. : सौंदर्यमीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४.
१७. पाटील, गंगाधर: समीक्षेची नवी रूपे, मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई, १९८१.
१८. पाटील, गंगाधर : समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, २०११.
१९. पाठक, वा. भा. : टीका आणि टीकाकार
२०. मालशे, मिलिंद/ जोशी अशोक : आधुनिक समीक्षा-सिद्धान्त, मौज प्रकाशन, मुंबई, २००७.
२१. राजाध्यक्ष, विजया (संपा.): समीक्षा-संज्ञा कोश, खंड ४, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई, २००२.
२२. सारंग, विलास : अक्षरांचा श्रम केला, मराठी विभाग मुंबई विद्यापीठ आणि मौज प्रकाशन, मुंबई, २०००.
२३. Abrams, M.H. : Glossary of Modern Literary Terms
२४. Daiches, David, Critical Approaches to Literature
२५. Ellis, John M. : The Theory of Literary Criticism,
२६. Frye Northrop, Anatomy of Criticism
२७. Scott, Willber : Five Approaches also Literary Criticism
२८. Richards I.A. : Practical Criticism

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
Major Paper 3 (Theory)

Course Code : 23ArMarP113 **Course Name :** आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास (१८०० ते १९४५)

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 50 Marks

Credit 04
End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. साहित्येतिहासाच्या संकल्पनेचा अभ्यास आणि उपयोजन करणे.
२. साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा, वृत्ती-प्रवृत्ती, प्रवाह-उपप्रवाह ह्यांचे स्वरूप अभ्यासणे.
३. साहित्यिक आणि सांस्कृतिक पर्यावरणाच्या संदर्भात परंपरा आणि नवता ह्यांची तत्त्वे निश्चित करणे.
४. साहित्यकृती, साहित्यिक, साहित्यप्रकार, विशिष्ट कालखंड ह्या संदर्भातून साहित्येतिहासाच्या अभ्यासाची क्षमता विकसित करणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. साहित्येतिहासाची संकल्पना, गरज आणि उपयोजन आकलनाच्या कक्षेत येईल.
२. आधुनिक साहित्याच्या निर्मितीमागील प्रेरणा, त्यातील प्रवाह-उपप्रवाह, साहित्यप्रकार आणि साहित्यकृती उमजतील.

Course Contents

Unit 1	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१. साहित्येतिहासाची संकल्पना २. राजकीय, सामाजिक आणि सांस्कृतिक संदर्भ अ. १८०० ते १८७४ ब. १८७४ ते १९२० आणि क. १९२० ते १९४५ या कालखंडाची राजकीय स्थित्यंतरे, सामाजिक पार्श्वभूमी आणि युरोपीय संस्कृति-संपर्काचा परिणाम	१०
Unit 2	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१. नवी शिक्षणव्यवस्था आणि शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण २. मुद्रणकलाविकास	१०

	३. वृत्तपत्रे-नियतकालिके आणि साहित्यनिर्मिती ४. साहित्यनिर्मितीसाठी राज्यसत्ता आणि समकक्ष संस्थांचे प्रयत्न	
Unit 3	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१. धर्म-जात सुधारणा चळवळ २. विविध पंथांचा उदय-विकास – ब्राह्मो समाज, परमहंस समाज, आर्य समाज, प्रार्थना समाज, सत्यशोधक समाज इ. ३. विविध समाजप्रबोधन चळवळींचा उदय-विकास	१०
Unit 4	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१८०० ते १८८५ या कालखंडातील अ. भाषांतरित साहित्य आ. शालेय अभ्यासक्रमासाठी तयार केले गेलेले साहित्य इ. कोशलेखन ई. निबंधलेखन	१०
Unit 5	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१८८५ ते १९२० ह्या कालखंडातील अ. निबंधलेखन आ. कथा आणि कादंबरीलेखन इ. कवितालेखन ई. नाटकलेखन उ. समीक्षा आणि वैचारिक लेखन	१०
Unit 6	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१८८५ ते १९४५ ह्या कालखंडातील अ. निबंधलेखन आ. कथा आणि कादंबरीलेखन इ. कवितालेखन ई. नाटकलेखन उ. समीक्षा आणि वैचारिक लेखन ऊ. संशोधनात्मक लेखन	१०

संदर्भ ग्रंथ :

१. कीर, धनंजय/ मालशे, स. गं. (संपा.) : महात्मा फुले समग्र वाङ्मय, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९८८.
२. कुरुंदकर, नरहर : धार आणि काठ, पुणे, १९७१.
३. कुलकर्णी, गो. म. : गांधीवाद आणि मराठी साहित्य,
४. कुलकर्णी, गो. म. : मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी,
५. कुलकर्णी, गो. म./कुलकर्णी, व. दि. : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ६ वा, भाग पहिला (१९२० ते १९५० या कालखंडातील मराठी वाङ्मय), म. सा. प., पुणे, १९८८.
६. कुलकर्णी, वा. ल. : मराठी ज्ञानप्रसारक-इतिहास आणि वाङ्मयविचार, पॉप्युलर, मुंबई, १९६५.
७. कुलकर्णी, वा. ल. : विविधज्ञानविस्तार- इतिहास आणि वाङ्मयविचार, पॉप्युलर, मुंबई, १९७६.
८. कुलकर्णी, वि. ह. : मराठीतील निबंधवाङ्मय, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९८०.
९. खानोलकर गं. दे. : एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, साहित्य सहकार संघ, औरंगाबाद, १९७५.
१०. गणोरकर, प्रभा आणि इतर (संपा.) : संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश (१९२० पासून २००३ पर्यंतचा कालखंड), भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००४.

११. गेल, ऑम्ब्रेट : ज्योतिबा फुले आणि स्त्रीमुक्तीचा विचार, १९९०.
१२. चौगुले, वि. शं. : लघुनिबंध ते मुक्त गद्य, २००२.
१३. जोग, रा. श्री. (संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड चौथा, भाग पहिला (१८०० ते १८७४ या कालखंडातील मराठी वाङ्मय), म. सा. प., पुणे, १९६५.
१४. जोग, रा. श्री. (संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ५ वा, भाग पहिला (१८७५ ते १९२० या कालखंडातील मराठी वाङ्मय), म. सा. प., पुणे, १९७३.
१५. जोशी, सुधा : कथा – संकल्पना आणि समीक्षा, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि मौज प्रकाशन, मुंबई, २०००.
१६. डहाके, वसंत आबाजी : मराठी साहित्य-इतिहास आणि संस्कृती, २००५.
१७. थोरात, हरिश्चंद्र : साहित्याचे संदर्भ, मौज प्रकाशन, मुंबई, २००५.
१८. दडकर, जया आणि इतर (संपा.) : संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश (आरंभापासून १९२० पर्यंतचा कालखंड), भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, १९९८.
१९. देऊळकर, चंद्रकांत : मराठी निबंध- लघुनिबंध : स्वरूप व विवेचन, १९८९.
२०. देशपांडे, अ. ना. (संपा.) : प्रदक्षिणा - खंड १, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
२१. देशपांडे, कुसुमावती : मराठी कादंबरी – पहिले शतक, मुंबई, १९५४.
२२. देशपांडे, वि. भा. : मराठी नाटक-नाटककार – काळ आणि कर्तृत्व, खंड १ ते ३, २००८.
२३. देशमुख, उषा (संपा.) : मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड दुसरा, मुंबई विद्यापीठ आणि स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९४.
२४. परांजपे, मा. श्री. : मराठी समीक्षेचे आदिपर्व, पद्मश्री प्रकाशन, नागपूर, १९७९.
२५. पवार, गो. मा./ हातकणंगलेकर म. द. : निवडक मराठी समीक्षा, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली, १९९९.
२६. पाटणकर, रा. भा. : अपूर्ण क्रांती, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९९९.
२७. पुरोहित, के. ज. (संपा.) : प्रातिनिधिक लघुनिबंधसंग्रह, साहित्य अकादमी, १९७२.
२८. पोतदार, द. वा. : मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार, व्हिनस प्रकाशन, पुणे.
२९. फडके, य. दि. : विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र – राजकीय इतिहास, खंड १ ते ५ श्रीविद्या, पुणे.
३०. मालशे, स. गं. : गतशतक शोधताना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९८९.
३१. भागवत, दुर्गा (संपा.) : राजारामशास्त्री भागवत यांचे निवडक साहित्य, खंड १ ते ५, वरदा बुक्स, पुणे.
३२. यादव, आनंद : ललित गद्याचे तात्त्विक स्वरूप आणि मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास, १९९५.
३३. वाळिंबे, रा. शं. : एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक पुनर्घटना, (भाग पहिला १८०० ते १८४५), प्रका. रा. शं. वाळिंबे, पुणे, १९६२.
३४. सरदार, गं. बा. आणि इतर : महाराष्ट्र जीवन – परंपरा, प्रगती आणि समस्या, खंड १ आणि २, मे. जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, १९६०.
३५. सुमंत, यशवंत/पुंडे, दत्तात्रय (संपा.) महाराष्ट्रातील जातिसंस्थाविषयक विचार, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९८८.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
Major Paper 4 (Practical/Theory)

Course Code : 23ArMarP114

Course Name : भाषांतर आणि मूल्यमापन

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 25 Marks

Credit 02
End-Sem : 25 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. भाषांतराची संकल्पना आणि स्वरूप समजावून घेणे.
२. भाषांतर, अनुवाद आणि रूपांतर ही प्रक्रिया समजावून देणे.
३. भाषांतरप्रक्रियेची तात्त्विक आणि व्यावहारिक माहिती देणे.
४. भाषिक कौशल्ये आणि उपयोजन संदर्भातून भाषांतरप्रक्रियेला प्रेरणा मिळेल.
५. प्रत्यक्ष भाषांतराच्या मूल्यमापनाची निकषव्यवस्था समजेल.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. भाषांतरप्रक्रियेची माहिती मिळेल.
२. प्रत्यक्ष भाषांतराला चालना मिळेल.
३. आजच्या गतिमान जगात भाषांतराची निकड ध्यानात घेता, विद्यार्थ्यांच्या स्वतंत्र अर्थार्जनला प्रारंभ होईल.
४. अचूक, सर्जनशील भाषांतरासाठी मूल्यमापन प्रक्रिया मदतीची ठरेल.

Course Contents

Unit 1	भाषांतर आणि मूल्यमापन	lectures
	१. भाषांतराची संकल्पना २. भाषांतर, अनुवाद आणि रूपांतर ३. भाषांतरप्रक्रियेचे स्वरूप ४. भाषांतराचे महत्त्व	१०
Unit 2	भाषांतर आणि मूल्यमापन	lectures
	१. भाषांतरप्रक्रियेतील मर्यादा आणि व्याप्ती २. साधारण भाषांतर आणि उत्तम भाषांतराच्या मोजमापाचे	१०

	स्वरूप ३. भाषांतराच्या मूल्यमापनाचे निकष	
Unit 3	भाषांतर आणि मूल्यमापन	lectures
	१. मराठीमधून हिंदी, इंग्रजी अथवा हिंदी, इंग्रजीमधून मराठीमध्ये विद्यार्थ्यांकडून प्रत्यक्ष भाषांतर करवून घेणे. २. भाषांतराचे मूल्यमापन करणे.	१०

संदर्भ ग्रंथ :

१. काळे कल्याण/ सोमण, अंजली (संपा.) : भाषांतरमीमांसा, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९७.
२. तुपे, केशव (संपा.) : अनुवादमीमांसा, साक्षात प्रकाशन, औरंगाबाद.
३. पुंडे, द.दि (संपा.) : भारतीय साहित्याची संकल्पना (डॉ. चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरव ग्रंथ), प्रथमा प्रकाशन, पुणे.
४. मालशे, स. गं. (अनुवाद) : साहित्यसिद्धांत, (मूळ लेखक - रेने वेलेक व ऑस्टिन वॉरन), महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९८२
५. मिरजकर, निशिकांत : तौलनिक साहित्य, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २०१६.
६. वरखेडे, रमेश (संपा.) – भाषांतरविद्या, य. च. मु. विद्यापीठ प्रकाशन, नाशिक, १९९७.
७. वाळिंबे, रा.शं. : साहित्यातील संप्रदाय, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९५०.
८. वेलेक, रेने : साहित्यसिद्धांत (अनु. स. गं. मालशे), म.रा.सा.सं. मं., मुंबई.
९. शर्मा, रामविलास : भारतीय साहित्याच्या इतिहासातील समस्या (अनु.- पुंडे, द.दि./ घोरपडे, पद्मजा) प्रतिमा प्रकाशन, १९९८.
१०. सारंग, विलास : वाङ्मयीन संस्कृती आणि सामाजिक वास्तव, मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११.
११. Mukherjee Sujit : Translation As Discovery, Orient Longman, 1994.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
Major Elective 1 (Practical/Theory)

Course Code : 23ArMarP121

Course Name : साहित्यप्रवाह: ग्रामीण आणि दलित

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week

Credit 04

Examination Scheme: CIA : 50 Marks

End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. विशिष्ट साहित्यप्रवाहांच्या निर्मितीची मीमांसा करणे.
२. ग्रामीण आणि दलित ह्या साहित्यप्रवाहांच्या निर्मितिप्रेरणांचा शोध घेणे.
३. दोन्ही प्रवाहांमधील साहित्यनिर्मितीचे विशेष स्पष्ट करणे.
४. नेमलेल्या साहित्यकृतींची उपरोक्त संदर्भात प्रस्तुतता निश्चित करणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. मराठीतील साहित्यप्रवाहांचा अभ्यास होईल.
२. ग्रामीण आणि दलित साहित्याची निर्मिती, प्रेरणा आणि स्वरूपाची माहिती होईल.

Course Contents

Unit 1	साहित्यप्रवाह: ग्रामीण आणि दलित	lectures
	१. साहित्यप्रवाहाची संकल्पना व स्वरूप २. प्रवाहाच्या निर्मितीची कारणे: वाङ्मयीन व सामाजिक – सांस्कृतिकदृष्ट्या शोध ३. प्रवाहाच्या न्हासाची कारणे	१०
Unit 2	साहित्यप्रवाह: ग्रामीण आणि दलित	lectures
	ग्रामीण साहित्यप्रवाह- संकल्पना, प्रेरणा, निर्मिती, स्वरूप आणि इतिहास	१०
Unit 3	साहित्यप्रवाह: ग्रामीण आणि दलित	lectures
	दलित साहित्यप्रवाह- संकल्पना, प्रेरणा, निर्मिती, स्वरूप आणि इतिहास	१०

Unit 4	साहित्यप्रवाह: ग्रामीण आणि दलित	lectures
	मेड इन इंडिया – पुरुषोत्तम बोरकर (कादंबरी) अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या साहित्यकृतीची ग्रामीण साहित्यप्रवाहाच्या संदर्भात प्रस्तुतता निश्चित करणे.	१५
Unit 5	साहित्यप्रवाह: ग्रामीण आणि दलित	lectures
	कोण म्हणतो टक्का दिला – संजय पवार (नाटक) अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या साहित्यकृतीची ग्रामीण साहित्यप्रवाहाच्या संदर्भात प्रस्तुतता निश्चित करणे.	१५

संदर्भ ग्रंथ-

१. कोत्तापल्ले, नागनाथ : ग्रामीण साहित्य: स्वरूप आणि शोध, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, दु. आ. २०१०.
२. गुंदेकर, श्रीराम : ग्रामीण साहित्य – प्रेरणा आणि प्रयोजन, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
३. जाधव, मनोहर : दलित स्त्रियांची आत्मकथने : स्वरूप आणि चिकित्सा, सुविद्या प्रकाशन, पुणे, २००१.
४. जाधव, मनोहर (संपा.) : साहित्य : शोध आणि संवाद, सुविद्या प्रकाशन, पुणे, प्रथमावृत्ती : १५ ऑगस्ट, २०००
५. जाधव, रा. ग. : निळी पहाट, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, द्वितीयावृत्ती : १९७९.
६. जोग, वि. स. : मार्क्सवादी व दलित साहित्य, संबोधि प्रकाशन, मुंबई, ४ फेब्रुवारी, १९८५.
७. डांगळे, अर्जुन (संपा.) : दलित साहित्य - एक अभ्यास, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९७८.
८. डोळस, अविनाश : आंबेडकरी विचार आणि साहित्य, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १४ एप्रिल, १९९४.
९. पानतावणे, गंगाधर : नलगे, चंद्रकुमार (संपा.), दलित आत्मकथन, सुरेश एजन्सी, पुणे, २६ जानेवारी, १९८६.
१०. पानतावणे, गंगाधर (संपा.) : दलित साहित्य : चर्चा आणि चिंतन, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८३.
११. फडके, भालचंद्र : दलित साहित्य : वेदना आणि विद्रोह, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, डिसेंबर १९७७.
१२. भगत, दत्ता : दलित साहित्य : दिशा आणि दिशांतर, अभय प्रकाशन, नांदेड, मे १९९६.
१३. भोसले, द. ता. : ग्रामीण साहित्य – एक चिंतन, मनोविकस प्रकाशन, पुणे, दु. आ., २००९.
१४. मनोहर, यशवंत : दलित साहित्य : सिद्धांत आणि स्वरूप, प्रबोधन प्रकाशन, औरंगाबाद, १९७८.
१५. मुलाटे, वासुदेव : ग्रामीण कथा : स्वरूप आणि विकास, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, तृ. आ., २०१२.
१६. मुलाटे, वासुदेव : ग्रामीण साहित्य : चिंतन आणि चर्चा, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
१७. मुलाटे, वासुदेव (संपा.) : ग्रामीण स्वरूप आणि शोध, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, दु. आ., २००५.
१८. यादव, आनंद : ग्रामीण साहित्य आणि वास्तव, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, पुनर्मुद्रण, २०१६.
१९. शेळके, भास्कर (संपा.) : मराठी दलित ग्रामीण कादंबरी तुलना, शब्दश्री प्रकाशन, जुन्नर, २०१३.
२०. सांगोलेकर, अविनाश : दलित साहित्य : प्रवाह आणि प्रकार, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, प्रथमावृत्ती, ६ डिसेंबर, २००८.
२१. सांगोलेकर, अविनाश : दलित साहित्य : उगम आणि विकास, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, प्रथमावृत्ती, ६ डिसेंबर, २०१०.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
Major Elective 2 (Practical/Theory)

Course Code : 23ArMarP122

Course Name : मराठी भाषा आणि व्याकरण

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 50 Marks

Credit 04
End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. व्याकरणाच्या अभ्यासाचे भाषेच्या संदर्भातील महत्त्व समजून घेणे.
२. मराठी भाषेच्या व्याकरणाचे ज्ञान होणे.
३. मराठी भाषेच्या संदर्भातील व्याकरणविषयीच्या समस्यांचे स्वरूप ध्यानात घेणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. भाषा आणि व्याकरण यांच्या सहसंबंधांचे ज्ञान होईल.
२. मराठीच्या व्याकरणव्यवस्थेचे आकलन होईल.

Course Contents

Unit 1	मराठी भाषा आणि व्याकरण	lectures
	१. व्याकरण: स्वरूप आणि व्याप्ती २. व्याकरणाचे प्रयोजन ३. व्याकरण: वर्णनात्मक की आदेशात्मक ४. व्याकरणाची कक्षा: वर्णविचार, शब्दविचार, वाक्यविचार	१०
Unit 2	मराठी भाषा आणि व्याकरण	lectures
	१. व्याकरण, प्रमाणभाषा आणि बोली २. व्याकरण आणि लेखननियम यांचे अन्योन्यसंबंध ३. प्रमाण (शुद्ध), अप्रमाण (अशुद्ध) संकल्पना आणि त्यांचे शास्त्रीय मूल्य ४. व्याकरण आणि व्युत्पत्तिविचार संबंधांचे स्वरूप	१०
Unit 3	मराठी भाषा आणि व्याकरण	lectures

	१. मराठी व्याकरणपरंपरा: स्वरूप आणि चिकित्सा २. संस्कृत आणि इंग्रजी व्याकरणांचा मराठी व्याकरणव्यवस्थेवरील परिणाम आणि प्रभाव	१०
Unit 4	मराठी भाषा आणि व्याकरण	lectures
	१. मराठी वर्णांची संख्या २. मराठी व्याकरणातील संधिविचार ३. मराठीचा स्वराघात	१०
Unit 5	मराठी भाषा आणि व्याकरण	lectures
	१. शब्दांच्या वर्गीकरणाचे प्रयोजन आणि तत्त्व २. मराठी व्याकरण परंपरेतील वर्गीकरणविचार आणि चिकित्सा ३. मराठीची समासव्यवस्था	१०
Unit 5	भाषा आणि व्याकरण	Lectures
	मराठी व्याकरणलेखनाचा इतिहास	१०

संदर्भ ग्रंथ –

१. आचार्य, मा.ना.: मराठी व्याकरणविवेक, संजय प्रकाशन, पुणे, १९९०.
२. केळकर, ह. ग. : मराठी व्याकरणाची मूलतत्त्वे, सिटी बुक प्रकाशन,
३. जोशी, प्र.ना.: अभिनव मराठी व्याकरण, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
४. दामले, मो. के. : शास्त्रीय मराठी व्याकरण (संपा. कृ.श्री. अर्जुनवाडकर) देशमुख आणि कंपनी, पुणे, १९७०.
५. दीक्षित, प्र.ना. : मराठी व्याकरण : काही समस्या, शुभदा प्रकाशन, फलटन, १९७५.
६. देशपांडे, ग.त्र्यं. : भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८०.
७. मंगरूळकर, अरविंद : मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार, पुणे विद्यापीठ, पुणे, १९६४.
८. अर्जुनवाडकर कृ. श्री. मराठी व्याकरण: वाद आणि प्रवाद, सुलेखा प्रकाशन, पुणे, १९८७.
९. अर्जुनवाडकर कृ. श्री. मराठी व्याकरणाचा इतिहास, मराठी विभाग, मुंबई .विद्यापीठ, मुंबई, १९९२.
१०. गुंजीकर रा. भि. मराठी व्याकरणावर विचार, (रा. भि. गुंजीकर यांचे संकलित लेख)
११. सबनीस म. पा., आधुनिक मराठीचे उच्चतर व्याकरण, म. पां. सबनीस, मुंबई, १९५१.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
RM Paper 1

Course Code : 23ArMarP131

Course Name : संशोधनशास्त्र

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week

Credit 02

Examination Scheme: CIA : 25 Marks

End-Sem : 25 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. साहित्य संशोधनाची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करणे.
२. साहित्य आणि भाषेतील संशोधन व्यवहाराचे स्वरूप ध्यानात घेणे.
३. साहित्याभ्यासातील संशोधनाचे महत्त्व लक्षात घेणे.
४. विद्यार्थ्यांच्या संशोधनदृष्टीचा विकास करणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. साहित्य संशोधनाची प्रक्रिया उलगडेल.
२. साहित्यसंशोधनाचे महत्त्व लक्षात येईल.

Course Contents

Unit 1	संशोधन : संकल्पना आणि स्वरूप	Lectures
	अ. संशोधन : संकल्पना आणि स्वरूप संशोधनामागील प्रयोजने, संशोधनप्रक्रियेतील विविध टप्पे, संशोधकाचे गुण, संशोधनाचे महत्त्व, चांगल्या संशोधनाचे निकष, संशोधनाचे वर्गीकरण आ., संशोधनाचे प्रश्न, संशोधनाचे प्रश्न-विषय निवडताना लावण्याचे निकष, पूर्वाभ्यासाचे महत्त्व इ. संशोधन विषयाची गृहीतके- गृहीतकाची संकल्पना, गृहीतकाचे प्रकार, योग्य गृहीतकाचे निकष, गृहीतक तयार करण्याचे स्वरूप ई. संशोधनपद्धती : विगमनात्मक आणि निगमनात्मक, ऐतिहासिक/कालक्रमनिष्ठ, वर्णनपर, प्रयोगनिष्ठ, तौलनिक, नमुना पाहणी पद्धती, क्षेत्रीय सर्वेक्षणपद्धती इ. उ. संशोधन : तंत्र आणि साधने – तंत्र, ग्रंथालयीन साधने,	१०

	आधुनिक तंत्र विज्ञानाशी संबंधित साधने आणि अन्य साधने	
Unit 2	साधनांचे विश्लेषण आणि अहवाल/प्रबंध लेखन	Lectures
	अ. संशोधन साधन, माहिती संकलनाच्या पद्धती, विश्लेषण, प्रश्नावली, प्रश्नावलीची रचना आ. अहवाल/प्रबंध लेखन – अहवाल/प्रबंधलेखनाचे महत्त्व, संशोधन अहवाल तयार करण्याची तत्त्वे, अहवाल/प्रबंधलेखनाचे प्रकार, अहवाल/प्रबंधलेखन करताना अपेक्षित खबरदारी,	१०
Unit 3	संशोधनपर लेखनाच्या प्रकाशनाबाबतची नैतिकता	Lectures
	अ. प्रकाशनविषयक नैतिकता – संकल्पना आणि महत्त्व, COPE, WAME इत्यादींची मार्गदर्शक तत्त्वे, आ. प्रकाशनातील गैरवर्तन आणि परिणाम इ. प्रकाशनातील गैरवर्तन ओळखण्याची साधने आणि स्वॉफ्टवेअर	१०

संदर्भ ग्रंथ :

१. कर्वे इरावती : मराठी लोकांची संस्कृती, देशमुख अँड कंपनी, पुणे, १९५१.
२. कऱ्हाडे, सदा : संशोधन- सिद्धांत आणि पद्धती, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन, मुंबई, १९९७.
३. कुलकर्णी, श्री, रं. : प्राचीन मराठी हस्तलिखिते- संशोधन आणि संपादन, का. स. वा. प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे, १९९९.
४. जोशी अनंत व इतर : ग्रंथालयीन संदर्भ सेवा, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९८०.
५. जोशी, वसंत (संपा.) : भाषा व साहित्य संशोधन, खंड १, २, ३ म. सा. प., पुणे, १९८१, १९८५.
६. निर्गुंडकर, भारती (संपा.) : तपोनिधी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. देव, सदाशिव : कोश वाङ्मय- विचार आणि व्यवहार, सुपर्ण प्रकाशन, पुणे, २००२.
८. देशमुख, उषा : मराठी संशोधनविद्या, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९४.
९. भोळे, भास्कर : संशोधनाची क्षितिजे, अमेय प्रकाशन, नागपूर, १९८५.
१०. मालशे, स. गं. : शोधनिबंधाची लेखनपद्धती, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन, मुंबई,
११. वरखेडे रमेश : संशोधनाचे पद्धतिशास्त्र, ॐ ग्रा.इ. ए. ए. पुणे, २०१३.
१२. C. R. Kothari (2004), Research Methodology : Methods and Techniques, 2nd edition, New age International LTD Publications, New Delhi, India.
१३. J. W. Creaswell and J.D. Creswell (2017), Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, 5th Edition, Sage Publications, USA
१४. C. G. Thomas (2021), Research Methodology and Scientific Writing, 2nd Edition, Springer Nature, New York.
१५. M. Kheider Lectures from University of Biskra (2017) [https://univbiskra.dz/sites/Fil/images/houadjli%20Ahmed % Chaouki.PDF](https://univbiskra.dz/sites/Fil/images/houadjli%20Ahmed%20Chaouki.PDF)

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
प्रथम सत्र
RM Paper 2

Course Code : 23ArMarP131

Course Name : साहित्यसंशोधन

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 25 Marks

Credit 02
End-Sem : 25 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

- भाषा आणि साहित्यविषयांवरील संशोधनपर लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करणे.
- भाषा आणि साहित्यविषयक प्रत्यक्ष संशोधनपर लेखन करून घेणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

- भाषा आणि साहित्यविषयांवरील संशोधनपर लेखनाचे स्वरूप समजेल.
- भाषा आणि साहित्यविषयक प्रत्यक्ष संशोधनपर लेखनाचा सराव होईल.

Course Contents

Unit 1	साहित्यसंशोधन	Lectures
	अ. साहित्यसंशोधन संकल्पना आणि स्वरूप आ. साहित्यसंशोधन आणि साहित्यसमीक्षा यातील साम्य-भेद, इ.संशोधनात्मक लेखन : प्रेरणा आणि शोध ई. संशोधनात्मक लेखन – शोधनिबंध, प्रबंधिका, प्रबंध शोधनिबंध-प्रबंधाचे लेखनस्वरूप, लेखन प्रक्रियेतील टप्पे, संशोधनात्मक लेखनाची भाषा, संदर्भसूची-निर्देश सूची ह्यांचे महत्त्व, परिशिष्टे-कोष्टके, तलिका, आकृत्या इ. महत्त्व	१५
Unit 2	शोधनिबंधलेखन	Lectures
	मराठीतील भाषा आणि साहित्यसंशोधनाचे विविध प्रकार : भाषिक संशोधन (भाषा-बोलीविषयक संशोधन, साहित्यकृतीचे भाषिक आणि शैली वैज्ञानिक संशोधन), मध्ययुगीन-आधुनिक साहित्याचे संशोधन, साहित्यकृतीचे पाठ चिकित्सापूर्वक संपादन, साहित्यशास्त्रीय प्रश्नांसंबंधी संशोधन, साहित्याचे स्वरूपनिष्ठ संशोधन, तौलनिक	१५

	साहित्यभ्यास, अनुवादित साहित्याभ्यास, लोकसाहित्यविषयक संशोधन इ.	
--	--	--

संदर्भ ग्रंथ :

१. कर्वे इरावती : मराठी लोकांची संस्कृती, देशमुख अँड कंपनी, पुणे, १९५१.
२. कऱ्हाडे, सदा : संशोधन- सिद्धांत आणि पद्धती, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन, मुंबई, १९९७.
३. कुलकर्णी, श्री, रं. : प्राचीन मराठी हस्तलिखिते- संशोधन आणि संपादन, का. स. वा. प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे, १९९९.
४. जोशी अनंत व इतर : ग्रंथालयीन संदर्भ सेवा, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९८०.
५. जोशी, वसंत (संपा.) : भाषा व साहित्य संशोधन, खंड १, २, ३ म. सा. प., पुणे, १९८१, १९८५.
६. निर्गुडकर, भारती (संपा.) : तपोनिधी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. देव, सदाशिव : कोश वाङ्मय- विचार आणि व्यवहार, सुपर्ण प्रकाशन, पुणे, २००२.
८. देशमुख, उषा : मराठी संशोधनविद्या, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९४.
९. भोळे, भास्कर : संशोधनाची क्षितिजे, अमेय प्रकाशन, नागपूर, १९८५.
१०. मालशे, स. गं. : शोधनिबंधाची लेखनपद्धती, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन, मुंबई,
११. वरखेडे रमेश : संशोधनाचे पद्धतिशास्त्र, ॐ ग्रा.इ. ए. ए. पुणे, २०१३.

Semester 2 (First Year)

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
द्वितीय सत्र
Major Paper 1

Course Code : 23ArMarP211 Course Name : भाषाविष्कार आणि भाषिक कौशल्ये: दोन

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 50 Marks

Credit 04
End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. भाषाव्यवहार आणि भाषिक कौशल्ये ह्यांचे ज्ञान होणे.
२. विविध कौशल्यांशी निगडित कार्यक्षेत्रांचे ज्ञान होणे.
३. श्रवण, संभाषण, लेखन आणि वाचन ही कौशल्ये प्रगत होणे.
४. प्रशासकीय क्षेत्रातील भाषाव्यवहाराचे स्वरूप समजणे.
५. प्रशासकीय क्षेत्रातील भाषाव्यवहार करण्याची क्षमता प्राप्त होणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. विविध स्तरावरील भाषिक आविष्काराची रूपे समजतील.
२. भाषिक कौशल्ये आणि क्षमता विकसित होतील.
३. भाषिक जाण आणि भाषा उपयोजन याच्या विकासासोबत व्यावसायनिहाय संधीस पात्र होतील.

Course Contents

Unit 1	भाषा आणि कौशल्ये	lectures
	१. मानवी जीवनव्यवहारातील भाषा आणि संवादाचे महत्त्व २. माहिती तंत्रज्ञान, संपर्क प्रक्रियेचा वेग आणि भाषेचे वाढते महत्त्व ३. भाषिक कौशल्ये (श्रवण, संभाषण, वाचन, लेखन)	१०
Unit 2	भाषिक कौशल्य आणि कार्यक्षेत्रे	lectures
	भाषिक कौशल्यांशी निगडित कार्यक्षेत्रे	

	१. जनसंपर्क, समुपदेशन, मुलाखत २. संपादन, मुद्रितशोधन, परीक्षण	१०
Unit 3	भाषिक कौशल्य आणि कार्यक्षेत्रे	lectures
	काव्यवाचन, अभिवाचन, कथाकथन, सूत्रसंचालन, कार्यक्रम व्यवस्थापनातील विविध प्रकारच्या जबाबदाऱ्या, आमंत्रण, संयोजन, आभार इ.	१०
Unit 4	भाषिक कौशल्य आणि कार्यक्षेत्रे	lectures
	सारांश, निबंध, कल्पकलेखन - शुभेच्छापत्रे, आमंत्रणपत्रे, सन्मानपत्र, कोशांच्या नोंदी, ध्वनिमुद्रण, जाहिरात इ.	१०
Unit 5	प्रशासकीय क्षेत्रातील भाषाव्यवहार	lectures
	कार्यालयीन व्यवहाराची परिभाषा, कार्यालयीन अर्ज, सूचना, पत्र-मागण्या नोंदविणे, विनंतीपत्रे, तगादापत्रे इ.	१०
Unit 6	प्रशासकीय क्षेत्रातील भाषाव्यवहार	lectures
	संस्थेच्या सर्व प्रकारच्या कामकाजाचे/सभांचे/बैठकीचे इतिवृत्त, निवेदन, अहवाल, प्रस्ताव घटनांची नोंद, कार्यवृत्त	१०

संदर्भ ग्रंथ :

१. काळे, कल्याण (संपा.) : निवडक भाषा आणि जीवन, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९८.
२. केळकर, अशोक : मध्यमा-भाषा आणि भाषाव्यवहार, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६.
३. केळकर, अशोक : रुजुवात, लोकवाङ्मय प्रकाशन, मुंबई, २००८.
४. ग्रामोपाध्ये, सुरेंद्र (संपा) : भाषाव्यवहार व भाषाशिक्षण, कासेगाव एज्युकेशन सोसायटी, कासेगाव, २००६.
५. जोशी, श्रीपाद : संवादशास्त्र, विजय प्रकाशन, नागपूर, १९९८.
६. नेमाडे, भालचंद्र : साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८९.
७. पाटील, आनंद : सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.
८. पानसे, मु.ग. : भाषा – अंतःसूत्र आणि भाषाव्यवहार, म.सा.प. प्रकाशन, पुणे, १९६७.
९. बेलवलकर, सुमन : भाषा – स्वरूप आणि कार्य, य.च. मु. वि., नाशिक, १९९४.
१०. बापट, श्री. ग. : व्यावसायिक पत्रलेखन आणि अहवाललेखन, वैशाली प्रकाशन, पुणे, १९७२.
११. भागवत, गीता : प्रशासकीय मराठी भाषेचा विकास, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, १९९६.
१२. राजाध्यक्ष, मंगेश विठ्ठल : भाषाविवेक, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९९७.
१३. Bloomfield, Leonard, *Language*, New York, 1933.
१४. Pedersen, Holger, *Discovery of Language*, Bloomington. 1962.
१५. Sapir, Edward, *Language*, New York, 1921.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
द्वितीय सत्र
Major Paper 2

Course Code : 23ArMarP212

Course Name : आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 50 Marks

Credit 04
End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. समीक्षा सिद्धान्ताचा परिचय करून घेणे.
२. साहित्याभ्यासातील समीक्षा सिद्धान्ताचे महत्त्व स्पष्ट करणे.
३. आधुनिक समीक्षा सिद्धान्ताचे स्वरूप ध्यानात घेणे.
४. आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त आणि समाजव्यवहारातील बदल यांचा अनुबंध तपासणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. साहित्याभ्यासातील समीक्षा-सिद्धान्ताचे महत्त्व ध्यानात येईल.
२. आधुनिक समीक्षा-सिद्धान्तांचा परिचय होईल.

Course Contents

Unit 1	आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त	lectures
	१. समीक्षा-सिद्धान्तांचे स्वरूप २. समीक्षा सिद्धान्त आणि त्यांचे सामाजिक-राजकीय संदर्भ ३. स्वच्छंदतावाद ४. कलावाद	१०
Unit 2	आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त	lectures
	१. आधुनिक, आधुनिकता आणि आधुनिकतावाद २. उत्तर-आधुनिक अवस्थेची काही चिन्हे ३. उत्तर-आधुनिकता आणि उत्तर-आधुनिकतावाद	१०
Unit 3	आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त	lectures

	१. संरचनावाद आणि उत्तर-संरचनावाद, २. विरचनावाद ३. स्त्रीवाद आणि लिंगभेद	१०
Unit 4	आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त	lectures
	१. वाचक प्रतिसाद सिद्धान्त २. अर्थनिर्णयनशास्त्र ३. नवइतिहासवाद आणि उत्तर-वसाहतवाद ४. सांस्कृतिक समीक्षा	२०

संदर्भ ग्रंथ :

१. जाधव, मनोहर (संपा.) : समीक्षेतील नव्या संकल्पना, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००१.
२. डहाके, वसंत आबाजी : मराठीतील कथनरूपे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई,
३. थोरात, हरिश्चंद्र : कथनात्म साहित्य आणि समीक्षा, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०११.
४. थोरात, हरिश्चंद्र : मूल्यभानाची सामग्री, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०१६.
५. थोरात, हरिश्चंद्र : साहित्याचे संदर्भ, मौज प्रकाशन, मुंबई, २००५.
६. धोंडगे, दिलीप : शैलीमीमांसा, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, १९८१.
७. देशपांडे, ग. त्र्यं. : भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९५८.
८. नारंग, गोपीचंद : संरचनावाद, उत्तर- संरचनावाद आणि प्राच्य काव्यशास्त्र, सूर्यनारायण रणसुभे (अनु.), साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली, २००५.
९. पाटील, गंगाधर : समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११.
१०. मालशे, मिलिंद/ जोशी अशोक : आधुनिक समीक्षा-सिद्धान्त, मौज प्रकाशन, मुंबई, २००७.
११. राजाध्यक्ष, विजया (संपा.): समीक्षा-संज्ञा कोश, खंड ४, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई, २००२.
१२. Adams, Jeff : The Conspiracy of the Text, Routledge and Kegan Paul, London and New York, 1986.
१३. Culler, Jonathan : Structuralist Poetics, Routledge, London and New York, 2002.
१४. Eagleton, Terry : Literary Theory : An Introduction, Oxford, Blackwell 1996.
१५. Ellis, John M. : The Theory of Literary Criticism,
१६. Kenon, Shlomith Rimmon : Narrative Fiction- Contemporary Poetics, Methuen Co. Ltd., London and New York, १९८३.
१७. Zima, Peter : Philosophy of Modern Literary Theory, The Atholone Press, London, 1999.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
द्वितीय सत्र
Major Paper 3

Course Code : 23ArMarP213 **Course Name : आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास**
(१९४५ ते २०२०)

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 50 Marks

Credit 04
End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. साहित्येतिहासाच्या संकल्पनेचा अभ्यास आणि उपयोजन करणे.
२. साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा, वृत्ती-प्रवृत्ती, प्रवाह-उपप्रवाह ह्यांचे स्वरूप अभ्यासणे.
३. साहित्यिक आणि सांस्कृतिक पर्यावरणाच्या संदर्भात परंपरा आणि नवता ह्यांची तत्त्वे निश्चित करणे.
४. साहित्यकृती, साहित्यिक, साहित्यप्रकार, विशिष्ट कालखंड ह्या संदर्भातून साहित्येतिहासाच्या अभ्यासाची क्षमता विकसित करणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. साहित्येतिहासाची संकल्पना, गरज आणि उपयोजन आकलनाच्या कक्षेत येईल.
२. आधुनिक साहित्याच्या निर्मितीमागील प्रेरणा, त्यातील प्रवाह-उपप्रवाह, साहित्यप्रकार आणि साहित्यकृती उमजतील.

Course Contents

Unit 1	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१. १९४५ नंतरची सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी २. नवी शिक्षणव्यवस्था आणि शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण ३. शिक्षणाच्या सार्वत्रिकीकरणाचा समकाळातील लेखन-वाचन व्यवहारावरील परिणाम ४. वृत्तपत्रे-नियतकालिके आणि साहित्यनिर्मिती, ५. साहित्यनिर्मितीसाठी राज्यसत्ता आणि समकक्ष संस्थांचे प्रयत्न	१०
Unit 2	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१९४५ ते १९६० ह्या कालखंडातील अ. निबंधलेखन आ. कथा आणि कादंबरीलेखन	

	इ. कवितालेखन ई. नाटकलेखन उ. समीक्षा आणि वैचारिक लेखन ऊ. संशोधनात्मक लेखन	१०
Unit 3	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१. १९६० नंतरच्या (साठोत्तर व नव्वदोत्तर) काळातील साहित्यनिर्मितीमागील प्रेरणा आणि प्रवृत्ती २. विविध साहित्य चळवळी ३. अनियतकालिकांची चळवळ ४. नवसाहित्य / आधुनिकतावादी मराठी साहित्य	१०
Unit 4	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१. साहित्यप्रवाह - दलित, ग्रामीण, जनवादी, आदिवासी, स्त्रीवादी, मुस्लिम इ. २. विज्ञानसाहित्य, लोकप्रिय साहित्य, बालसाहित्य ३. समकालीन वाङ्मयीन नियतकालिके	१०
Unit 5	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१९६० ते १९९० ह्या कालखंडातील अ. निबंधलेखन आ. कथा आणि कादंबरीलेखन इ. कवितालेखन ई. नाटकलेखन उ. समीक्षा आणि वैचारिक लेखन ऊ. संशोधनात्मक लेखन	१०
Unit 6	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	lectures
	१९९० नंतरच्या कालखंडातील अ. निबंधलेखन आ. कथा आणि कादंबरीलेखन इ. कवितालेखन ई. नाटकलेखन उ. समीक्षा आणि वैचारिक लेखन ऊ. संशोधनात्मक लेखन	१०

संदर्भ ग्रंथ

१. काळे, अक्षयकुमार : अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन, १९९९.
२. कुरुंदकर, नरहर : धार आणि काठ, देशमुख आणि कंपनी, पुणे, १९७९.
३. कुलकर्णी, अनिरुद्ध (संपा.) : प्रदक्षिणा खंड १ आणि २, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
४. कुलकर्णी, गो. म. : गांधीवाद आणि मराठी साहित्य,
५. कुलकर्णी, गो. म. - मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी,
६. गणोरकर, प्रभा आणि इतर : संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश (१९२० पासून २००३ पर्यंतचा कालखंड), भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, २००४.
७. जाधव, रा. ग.(संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ७, १९५० ते २०००, भाग १, म.सा.प., पुणे, २००९.
८. जाधव, रा. ग.(संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ७, १९५० ते २०००, भाग १, म.सा.प., पुणे, २०१०.

९. जाधव, रा. ग.(संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ७, १९५० ते २०००, भाग १, म.सा.प., पुणे, २०१०.
१०. जाधव, रा. ग. (संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ७, १९५० ते २०००, भाग १, म.सा.प., पुणे, २०११.
११. डहाके, वसंत आबाजी : मराठी साहित्य-इतिहास आणि संस्कृती, २००५.
१२. दडकर, जया आणि इतर : संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश (आरंभापासून १९२० पर्यंतचा कालखंड), भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, १९९८.
१३. देऊळकर, चंद्रकांत : मराठी निबंध- लघुनिबंध : स्वरूप व विवेचन, १९८१.
१४. देशपांडे, वि. भा. : मराठी नाटक-नाटककार – काळ आणि कर्तृत्व, खंड १ ते ३, २००८.
१५. पवार, गो.मा./ हातकंगलेकर,म.द. (संपा.) : मराठी साहित्य प्रेरणा आणि स्वरूप, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८०.
१६. फडके, य. दि. : विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र – राजकीय इतिहास, खंड १ ते ५ श्रीविद्या, पुणे.
१७. भोळे, भा. ल./ बेडकिहाळ, किशोर (संपा.) : बदलता महाराष्ट्र - एन.डी.पाटील गौरवग्रंथ, आंबेडकर अकादमी, सातारा.
१८. यादव, आनंद : १९६० नंतरची सामाजिक परिस्थिती आणि साहित्यातील नवे प्रवाह,
१९. यादव, आनंद : ललित गद्याचे तात्त्विक स्वरूप आणि मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास, १९९५.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
द्वितीय सत्र
Major Paper 4 (Practical/Theory)

Course Code : 23ArMarP214 **Course Name :** भाषिक उपयोजन- माध्यमे, उद्योगव्यवस्था आणि बाजारपेठ

Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 25 Marks

Credit 02
End-Sem : 25 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. माध्यमे, उद्योगव्यवस्था, बाजारपेठांमधील भाषिक उपयोजनाचा स्वरूप शोध घेणे.
२. माध्यमे, उद्योग आणि बाजारव्यवस्थेला पूरक भाषाउपयोजनाचे नमुने बनविणे.
३. माध्यमे, उद्योगव्यवस्था, बाजारपेठांच्या गरजेनुसार भाषाउपयोजनाची विविध कल्पक उपक्रम राबविणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. माध्यमे, उद्योगव्यवस्था, बाजारपेठांमधील भाषिक उपयोजनाचे स्वरूप समजेल.
२. माध्यमे, उद्योग आणि बाजारव्यवस्थेला पूरक भाषाउपयोजनाचे नमुने तयार करण्याचे कौशल्ये तयार होईल.

Course Contents

Unit 1	भाषिक उपयोजन- माध्यमे, बाजारपेठ	Lectures
	१. समाज आणि पारंपरिक माध्यमे आणि भाषा उपयोजन –बदलत्या समाजमाध्यमांचे स्वरूप आणि भाषाउपयोजन	१०
Unit 2	भाषिक उपयोजन- माध्यमे, बाजारपेठ	lectures
	१. माहितीपर लेखन-भाषण, अहवाल, स्मरणिका, माहितीपुस्तिका, मानपत्रलेखन इ. २. कार्यालयीन आणि व्यवसायिक पत्रलेखन, टिप्पणीलेखन, अहवाललेखन इ.	१०
Unit 3	भाषिक उपयोजन- माध्यमे, बाजारपेठ	lectures
	१. माध्यमे, उद्योगव्यवस्था, बाजारपेठपूरक कार्यक्रमपत्रिका, कार्यक्रम आयोजन तंत्र, पूर्वनियोजन, सूत्रसंचालन, वृत्तांतलेखन, वृत्तलेखन इ.	१०

	२. अभिव्यक्तीच्या नव्या शक्यता आणि भाषिक उपयोजन	
--	--	--

संदर्भ ग्रंथ :

१. तुपे, केशव : माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्ये
२. तौर, पृथ्वीराज (संपा.) - मराठी भाषिक कौशल्ये विकास
३. देशपांडे, शिल्पा : व्यावसायिक पत्रव्यवहार आणि अहवाल लेखन
४. नसिराबादकर, ल.रा. : व्यावहारिक मराठी
५. पुंडे, द.दि. / काळे, कल्याण (संपा.) : व्यावहारिक मराठी
६. बोबडे, सुहासकुमार : मराठी भाषा, उपयोजन व सर्जन
७. भागवत, शोभा : जाहिरातींचे जग
८. मुदककर, प्रकाश : उपयोजित मराठी
९. सुतार, प्रफुल्ल : सोशल मीडिया डिजिटल दुनिया

Progressive Education Society's
Dr. B. R. Ambedkar College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
द्वितीय सत्र
Major Elective 1 (Practical/Theory)

Course Code : 23ArMarP221 Course Name : साहित्यप्रवाहः आदिवासी आणि स्त्रीवादी
Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week Credit 04

Examination Scheme: CIA : 50 Marks

End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. विशिष्ट साहित्यप्रवाहांच्या निर्मितीची मीमांसा करणे.
२. आदिवासी आणि स्त्रीवादी ह्या साहित्यप्रवाहांच्या निर्मितिप्रेरणांचा शोध घेणे.
३. दोन्ही प्रवाहांमधील साहित्यनिर्मितीचे विशेष स्पष्ट करणे.
४. नेमलेल्या साहित्यकर्तींची उपरोक्त संदर्भात प्रस्तुतता निश्चित करणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. मराठीतील साहित्यप्रवाहांचा अभ्यास होईल.
२. आदिवासी आणि स्त्रीवादी साहित्याच्या निर्मिती, प्रेरणा आणि स्वरूपाची माहिती होईल.

Course Contents

Unit 1	साहित्यप्रवाह: आदिवासी आणि स्त्रीवादी	lectures
	आदिवासी साहित्यप्रवाह- संकल्पना, प्रेरणा, निर्मिती, स्वरूप आणि इतिहास	१५
Unit 2	साहित्यप्रवाह: आदिवासी आणि स्त्रीवादी	lectures
	स्त्रीवादी साहित्यप्रवाह- संकल्पना, प्रेरणा, निर्मिती, स्वरूप आणि इतिहास	१५
Unit 3	साहित्यप्रवाह: आदिवासी आणि स्त्रीवादी	lectures
	रोडाली – वाहरू सोनवणे (कवितासंग्रह)	
	अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या साहित्यकृतीची ग्रामीण साहित्यप्रवाहाच्या संदर्भात प्रस्तुतता निश्चित करणे.	१५
Unit 4	साहित्यप्रवाह: आदिवासी आणि स्त्रीवादी	lectures

	जहन्नम (निवडक प्रतिमा जोशी) – संपा. पुष्पा भावे (कथासंग्रह)	१५
	अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या साहित्यकृतीची ग्रामीण साहित्यप्रवाहाच्या संदर्भात प्रस्तुतता निश्चित करणे.	

संदर्भ ग्रंथ-

१. इंगोले, प्रतिमा : स्त्रीचे भावविश्व आणि आधुनिकता, लेखिका पुस्तक प्रकाशन प्रकल्प, २०१३.
२. केळकर, मीना : भारतीय स्त्री – संकल्पना आणि प्रतिमा, निमित्त प्रकाशन, पुणे, १९९०.
३. खांडगे, मंदा व इतर : स्त्रीसाहित्याचा मागोवा, खंड १, २ आणि ३ साहित्यप्रेमी भगिनी मंडळ, पुणे, २००२.
४. खांडगे, मंदा, / मिरजकर, निशिकांत व इतर : भारतीय भाषांतील स्त्रीसाहित्याचा मागोवा, (१८५० ते २०००) खंड १ आणि २, साहित्यप्रेमी भगिनी मंडळ, पुणे, २००७.
५. गारे, गोविंद : भारतीय आदिवासी समाज आणि संस्कृती, अमृत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९३.
६. गारे, गोविंद : स्वातंत्र्यलढ्यातील आदिवासी क्रांतिकारक, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, २००६.
७. गारे, गोविंद : महाराष्ट्रातील अनुसूचित क्षेत्र आणि अनुसूचित आदिवासी जमाती, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २००२.
८. गोखले, करुणा : बाईमाणूस, राजहंस प्रकाशन, पुणे, २०१०.
९. तुमराम, विनायक : आदिवासी साहित्य : दिशा आणि दर्शन, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
१०. तुमराम, विनायक : आदिवासी साहित्य – स्वरूप आणि समस्या, विजय प्रकाशन, नागपूर, १९९४.
११. तुमराम, विनायक : शतकातील आदिवासी कविता, हरिवंश प्रकाशन, चंद्रपूर, २००३.
१२. पाटील, शरद : रामायण – महाभारतातील वर्णसंघर्ष, मावळाई प्रकाशन, शिरूर, १९८६.
१३. भागवत, वंदना आणि इतर (संपा.) : संदर्भासहित स्त्रीवाद – स्त्रीवादाचे समकालीन चर्चाविश्व, शब्द प्रकाशन, मुंबई, २०१४.
१४. भागवत, विद्युत (संपा.) – भारतातील समकालीन कळीचे प्रश्न : स्त्रीवादी चर्चाविश्वाचा आढावा, स्त्रीवादी अभ्यास केंद्र पुणे, २०००.
१५. भागवत, विद्युत आणि परदेशी, प्रतिमा (संपा.) : अब्राहमणी स्त्रीवादी इतिहासलेखनाच्या दिशेने, स्त्रीअभ्यास केंद्र पुणे, १९९८.
१६. धोंगडे, अश्विनी : स्त्रीवादी समीक्षा – स्वरूप आणि उपयोजन, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, १९९३.
१७. रेगे, शर्मिला व इतर : स्त्रीप्रश्नांची गुंतागुंत, व्हीएके पब्लि., मुंबई, १९९८.
१८. व्हालेकर, ज्ञानेश्वर : आदिवासी मराठी साहित्य : एक अभ्यास, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००९.
१९. वरखेडे, मंगला (संपा.) : स्त्रीवादी समीक्षा – संकल्पना व उपयोजन, का. स. वा. प्र. अ. संस्था, धुळे, १९९९.
२०. शिंदे, ताराबाई : स्त्री- पुरुष तुलना, रघुवंशी प्रकाशन, १९८४.
२१. गोखले, करुणा (अनु.) : द सेकंड सेक्स, (सीमोन द बोव्हा), पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१०.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
द्वितीय सत्र
Major Elective 2 (Practical/Theory)

Course Code : 23ArMarP222 Course Name : मध्ययुगीन भक्ती संप्रदाय, तत्त्वज्ञान आणि साहित्य

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week
Examination Scheme: CIA : 50 Marks

Credit 04
End-Sem : 50 Marks

Prerequisite Courses:

बी. ए. अथवा कोणत्याही शाखेचा पदवीधर असणे अपेक्षित

Course Objectives:

१. मध्ययुगीन भक्ती संप्रदायाचे स्वरूप अभ्यासणे.
२. मध्ययुगीन भक्ती संप्रदायातून लिहिल्या गेलेल्या साहित्याचे स्वरूप ध्यानात घेणे.
३. मध्ययुगीन साहित्य आणि तत्त्वज्ञानातील परस्परसंबंध अभ्यासणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. मध्ययुगीन भक्ती संप्रदायाचा परिचय होईल.
२. संप्रदायाचे तत्त्वज्ञान आणि साहित्याचे आकलन होईल.

Course Contents

Unit 1	मध्ययुगीन भक्ती संप्रदाय, तत्त्वज्ञान आणि साहित्य	lectures
	१. मध्ययुगीन भक्ती संप्रदाय : उद्गम आणि विस्तार २. मध्ययुगीन भक्ती चळवळीचे स्वरूप	२०
Unit 2	मध्ययुगीन भक्ती संप्रदाय, तत्त्वज्ञान आणि साहित्य	lectures
	नाथ, महानुभाव, वारकरी, दत्त, समर्थ या प्रमुख संप्रदायाच्या तत्त्वज्ञान आणि आचारधर्माचा स्थूल परिचय	२०
Unit 3	मध्ययुगीन भक्ती संप्रदाय, तत्त्वज्ञान आणि साहित्य	lectures
	मध्ययुगीन भक्ती संप्रदायातील प्रमुख साहित्यिक आणि त्यांचे महत्त्वपूर्ण लेखनविशेष	२०

संदर्भ :

१. कुलकर्णी, श्री. रं. : मध्ययुगीन मराठी साहित्य – एक पुरविचार, राजहंस प्रकाशन, पुणे, १९९५.
२. कोलते वि. भि. : महानुभाव तत्त्वज्ञान, अरुण प्रकाशन, मलकापूर, १९७५.
३. कोलते वि. भि. (संपा.) : लीळाचरित्र, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई, १९८२.
४. जोशी प्र. न. नाथसंप्रदाय- उदय आणि विस्तार, राजीव प्रकाशन, ठाणे, १९७७.
५. तुळपुळे शं. गो. (संपा.) : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड १, म. सा. प., पुणे, १९८४.
६. दडकर, जया आणि इतर : संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश (आरंभापासून १९२० पर्यंतचा कालखंड), भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, १९९८.
७. बहिरट भा. पं./भालेराव अ. ज्ञा : वारकरी संप्रदाय – उदय व विकास, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७२.
८. मालशे, स. ग. (संपा.) : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड २ – भाग १, २ आणि ३ , म. सा. प., पुणे, १९८२, १९७३.
९. मंचरकर, र. बा. : धर्मसंप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २०००.
१०. लोखंडे भ. वा. : मराठी संत साहित्यावर बौद्ध धर्माचा प्रभाव, अशोक प्रकाशन, नागपूर, १९७९.
११. सरदार, गं. बा. : धर्म आणि समाज परिवर्तन, मागोवा प्रकाशन, पुणे १९८२.
१२. सरदार, गं. बा. : संतवाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती, म. सा. प., पुणे, १९६२.
१३. सरदेशमुख त्र्यं. वि. : रामदास – प्रतिमा आणि प्रबोध, अस्मिता प्रकाशन, पुणे, १९८४.
१४. सुंठणकर, बा. र. महाराष्ट्रीयन संत मंडळाचे ऐतिहासिक कार्य, बेळगाव, १९४८.

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
PG Part 1 of M.A. (Marathi)
(2023 Course under NEP 2020)
द्वितीय सत्र
OJT

Course Code : 23ArMarP241

Course Name : On Job Training

Teaching Scheme: TH: 8 Hours/Week

Credit 04

Examination Scheme: CIA : 50 Marks

End-Sem : 50 Marks

Course Objectives:

१. विद्यार्थ्यांच्या नोकरी-व्यावसायाच्या कौशल्यात वाढ होण्यासाठी प्रत्यक्ष मार्गदर्शन मिळवून देणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to—

१. माध्यमे, उद्योगव्यवस्था, व्यापारव्यवस्था बाजारपेठा इ. मध्ये नोकरी अथवा व्यावसायिक म्हणून आत्मविश्वासाने वावरतील.

Course Contents

Unit 1	On Job Training	Lectures
	१. वृत्तपत्रे आणि नियतकालिकांमध्ये भाषिक आणि अन्य तांत्रिक क्षमतांच्या आधारे प्रत्यक्ष काम २. संपादनव्यवहार आणि प्रकाशनव्यवहार यांच्यामध्ये विविध भाषिक आणि तांत्रिक क्षमतांच्या आधारे प्रत्यक्ष काम	१२०

संदर्भ:

विविध वृत्तपत्रे/वृत्तसंस्था आणि नियतकालिकांच्या विविध विभागांमध्ये प्रत्यक्ष काम

विविध प्रकाशनसंस्थांमध्ये संपादनव्यवहार आणि प्रकाशनव्यवहारातील विविध विभागांमध्ये प्रत्यक्ष काम